

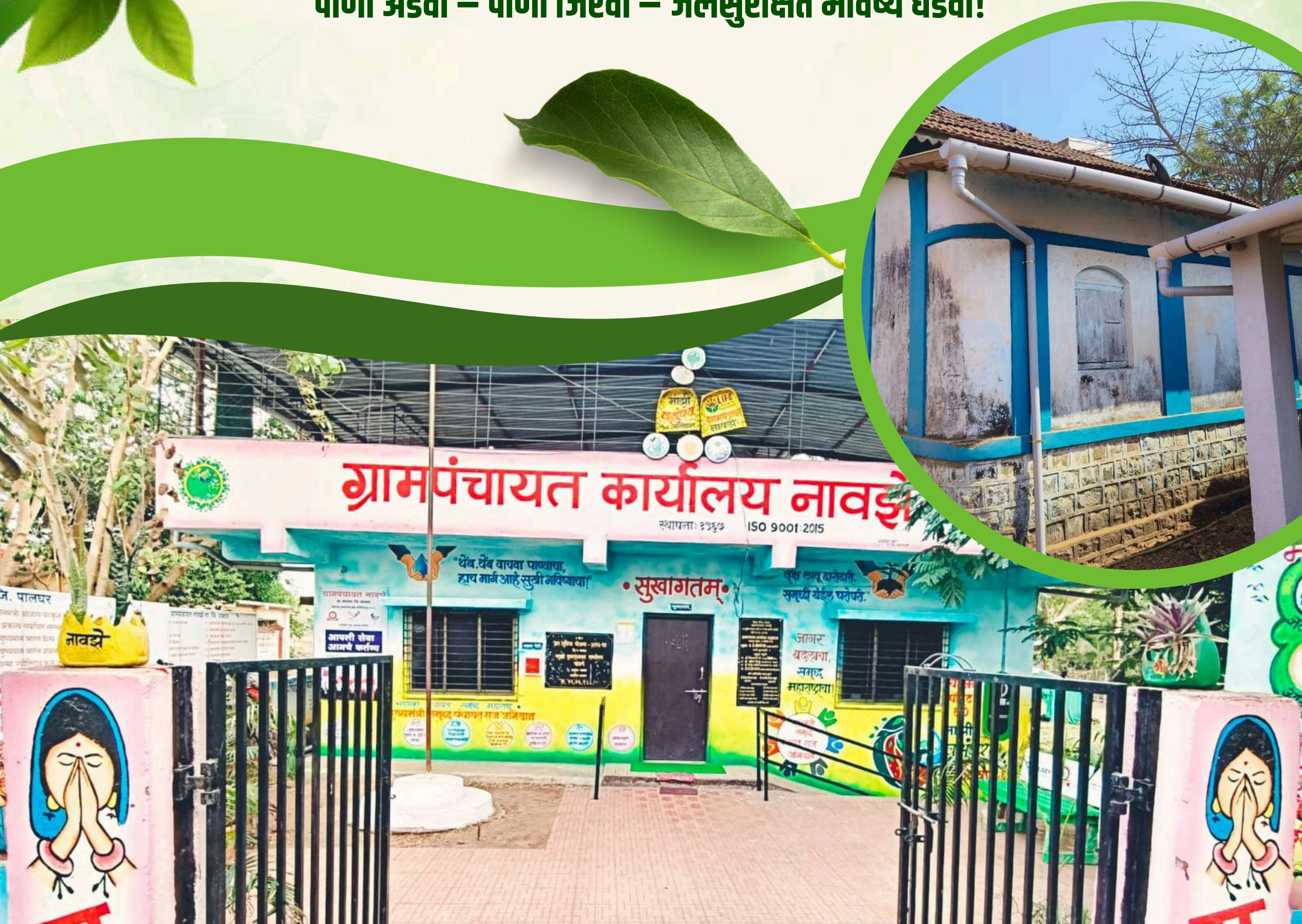
ग्रामपंचायत नावझे

ता. जि. पालघर

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान 2025-26

रेन वॉटर हार्वेस्टिंग

पावसाचा प्रत्येक थेंब – गावाच्या भविष्यासाठी
पाणी अडवा – पाणी जिरवा – जलसुरक्षित भविष्य घडवा!

रेन वॉटर हार्वेस्टिंग

ग्रामपंचायत नावझेचा जलसंधारण उपक्रम

पावसाचा प्रत्येक थेंब - गावाच्या भविष्यासाठी

पावसाच्या पाण्याचे योग्य नियोजन करून त्याचा साठवण, पुनर्वापर आणि भूजल पुनर्भरणासाठी उपयोग करण्याच्या उद्देशाने ग्रामपंचायत नावझेने रेन वॉटर हार्वेस्टिंग उपक्रमाला प्रोत्साहन दिले आहे.

- पाणी अडवा - पाणी जिरवा - जलसुरक्षित भविष्य घडवा!
- थेंब थेंब साठवूया, आपले भविष्य घडवूया!

ग्रामपंचायत नावझेच्या शाश्वत विकासाच्या जलसमृद्ध पंचायत या ध्येयानुसार गाव जलसमृद्ध व्हावं यासाठी गावांमध्ये रेन वॉटर हार्वेस्टिंग प्रकल्प उभारून भूगर्भातील पाण्याचे पातळी वाढवून गाव स्वयंपूर्ण व्हावं यासाठी प्रयत्न करण्याचे ठरविले.

जलसंधारणाची गरज

पाणी हे जीवनाचे मूलभूत साधन आहे. मानवी जीवन, शेती, पशुपालन, स्वच्छता आणि दैनंदिन गरजा यासाठी पाण्याची आवश्यकता असते.

पावसाळ्यात मोठ्या प्रमाणात पाऊस पडत असला तरी त्यातील मोठा हिस्सा योग्य प्रकारे साठवला किंवा जमिनीत मुरवला गेला नाही, तर तो वाहून जातो.

त्यामुळे पावसाच्या पाण्याचे योग्य नियोजन आणि व्यवस्थापन करणे अत्यंत आवश्यक आहे.

रेन वॉटर हार्वेस्टिंगच्या माध्यमातून पावसाचे पाणी वाया न जाऊ देता त्याचा स्थानिक पातळीवर उपयोग करण्याचा प्रयत्न केला जातो.

प्रमुख गरजा

- पावसाच्या पाण्याचा योग्य वापर
- भूजल पातळीचे संवर्धन
- भविष्यातील पाणीटंचाई कमी करण्यासाठी प्रयत्न
- उपलब्ध जलस्रोतांवरील ताण कमी करणे
- पाण्याची बचत व पुनर्वापर
- नागरिकांमध्ये जलसंधारणाची जाणीव निर्माण करणे
- गावाला जलसुरक्षित बनविण्याच्या दिशेने वाटचाल

रेन वॉटर हार्वेस्टिंग म्हणजे काय?

पावसाचे पाणी योग्य पद्धतीने गोळा करून त्याचा साठवणूक, पुनर्वापर किंवा भूजल पुनर्भरणासाठी उपयोग करण्याची प्रक्रिया म्हणजे रेन वॉटर हार्वेस्टिंग.

पावसाचे पाणी प्रामुख्याने इमारतींच्या छतांवर, मोकळ्या जागांवर किंवा इतर पृष्ठभागांवर जमा होते. हे पाणी योग्य वाहिन्यांद्वारे एकत्रित करून आवश्यक प्रक्रियेनंतर साठवले किंवा जमिनीत मुरवले जाऊ शकते.

पाण्याचा प्रवास

पाऊस

छत / पृष्ठभागावर पाणी जमा

पाईप / वाहिनीमार्फत संकलन

फिल्टर / गाळणी

साठवणूक किंवा पुनर्भरण रचना

भूजल संवर्धन / पुनर्वापर

अशा प्रकारे पावसाचा प्रत्येक थेंब शक्य तितका स्थानिक जलचक्रामध्ये परत आणण्याचा प्रयत्न केला जातो.

रेन वॉटर हार्वेस्टिंगची अंमलबजावणी

ग्रामपंचायत नावझेच्या परिसरात पावसाच्या पाण्याचा योग्य वापर करण्यासाठी **संकलन, वाहतूक, गाळणी आणि पुनर्भरण** या बाबींचे नियोजन करण्यात आले आहे.

१. 🌧️ पावसाचे पाणी संकलन

इमारतींच्या छतावर पडणारे पावसाचे पाणी योग्य पद्धतीने गोळा केले जाते.

२. 💧 पाण्याची वाहतूक

संकलित पाणी पाईप किंवा योग्य वाहिन्यांच्या माध्यमातून पुढील प्रक्रियेसाठी नेले जाते.

३. ♦ गाळणी व्यवस्था

पाण्यामधील पाने, माती, गाळ आणि इतर घन पदार्थ कमी करण्यासाठी आवश्यकतेनुसार फिल्टर/गाळणी व्यवस्था वापरली जाते.

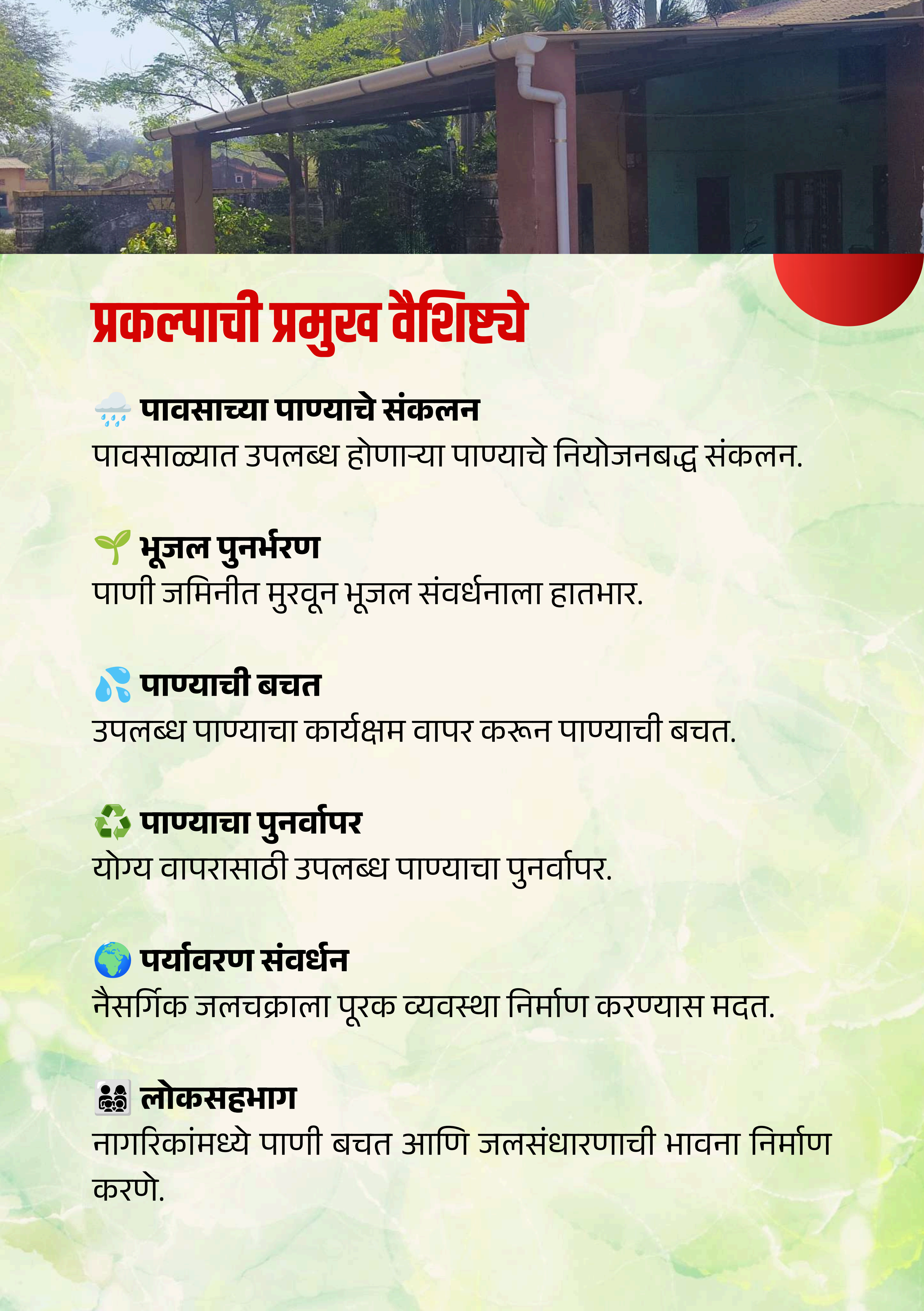
४. 🌱 भूजल पुनर्भरण

योग्य ठिकाणी पाणी जमिनीत मुरण्यासाठी रिचार्ज पिट, सोक पिट किंवा इतर पुनर्भरण संरचनांचा उपयोग केला जाऊ शकतो.

५. 🚰 पाण्याचा पुनर्वापर

संकलित पाण्याचा योग्य दर्जा व वापराच्या उद्देशानुसार बागकाम, स्वच्छता किंवा इतर गैर-पिण्याच्या वापरासाठी उपयोग करता येतो.

प्रकल्पाची प्रमुख वैशिष्ट्ये

पावसाच्या पाण्याचे संकलन

पावसाळ्यात उपलब्ध होणाऱ्या पाण्याचे नियोजनबद्ध संकलन.

भूजल पुनर्भरण

पाणी जमिनीत मुरवून भूजल संवर्धनाला हातभार.

पाण्याची बचत

उपलब्ध पाण्याचा कार्यक्षम वापर करून पाण्याची बचत.

पाण्याचा पुनर्वापर

योग्य वापरासाठी उपलब्ध पाण्याचा पुनर्वापर.

पर्यावरण संवर्धन

नैसर्गिक जलचक्राला पूरक व्यवस्था निर्माण करण्यास मदत.

लोकसहभाग

नागरिकांमध्ये पाणी बचत आणि जलसंधारणाची भावना निर्माण करणे.

पर्यावरणीय व सामाजिक परिणाम

🌱 उपक्रमाचे सकारात्मक परिणाम

रेन वॉटर हार्वेस्टिंगमुळे गावाच्या जलव्यवस्थापनामध्ये अनेक सकारात्मक बदल घडवून आणण्यास मदत होते.

💧 १. भूजल संवर्धन

पावसाचे पाणी जमिनीत मुरविल्यामुळे भूजल पुनर्भरण प्रक्रियेला हातभार लागू शकतो.

☁️ २. पावसाच्या पाण्याचा योग्य वापर

पावसाचे पाणी थेट वाहून जाण्याऐवजी त्याचा स्थानिक पातळीवर उपयोग करता येतो.

🚰 ३. पाण्यावरील ताण कमी

उपलब्ध पाण्याचा पुनर्वापर केल्यामुळे इतर जलस्रोतांवरील अवलंबित्व कमी करण्यास मदत होते.

🌱 ४. शाश्वत जलव्यवस्थापन

पाण्याच्या उपलब्धतेचे दीर्घकालीन नियोजन करण्यास मदत होते.

🌍 ५. पर्यावरणपूरक उपक्रम

जलसंधारणाच्या माध्यमातून गावाच्या पर्यावरणीय संतुलनाला हातभार लागतो.

👥 ६. जनजागृती

नागरिकांमध्ये “पाण्याचा प्रत्येक थेंब महत्त्वाचा आहे” ही जाणीव निर्माण होते.

प्रकल्पाचा संक्षिप्त तपशील

प्रकल्पाची प्रमुख माहिती व वैशिष्ट्ये

प्रकल्पाचे नाव : रेन वॉटर हार्वेस्टिंग

ठिकाण : ग्रामपंचायत नावझे, ता. जि. पालघर

प्रकल्पाचा उद्देश : पावसाच्या पाण्याचे संकलन व पुनर्भरण

पाण्याचा स्रोत : पावसाचे पाणी

प्रकल्पाची सुरुवात : एप्रिल 2025 ते मार्च 2026

प्रकल्प खर्च : 104000

देखभाल व्यवस्था : लाभार्थी

आर्थिक सहाय्य : लोकवर्गणी व NGO

भविष्यातील संकल्प

जलसमृद्ध नावझेकडे वाटचाल

ग्रामपंचायत नावझेचा उद्देश केवळ पावसाचे पाणी साठविणे एवढाच मर्यादित नसून गावातील प्रत्येक उपलब्ध जलस्रोताचे संवर्धन आणि पाण्याचा शाश्वत वापर सुनिश्चित करणे हा आहे.

भविष्यात गावामध्ये:

अधिक जलसंधारण

अधिक पावसाचे पाणी संकलन

अधिक भूजल पुनर्भरण

पाण्याचा अधिक कार्यक्षम वापर

अधिक लोकसहभाग

यांच्या माध्यमातून जलसुरक्षित आणि शाश्वत नावझे निर्माण करण्याचा संकल्प आहे.

